

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 29.04.1964, sp. zn. 2 Cz 19/64, ECLI:CZ:NS:1964:2.CZ.19.1964.1

Číslo: 44/1964

Právní věta: Ak mala žalobkyňa v čase smrti svojho manžela nárok na vdovský dôchodok, má nárok na jednorázové odškodnenie aj keď nárok na tento dôchodok po uplynutí jedného roku zanikol.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 29.04.1964

Spisová značka: 2 Cz 19/64

Číslo rozhodnutí: 44

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Pracovní úraz, Sociální zabezpečení

Předpisy: 150/1961 Sb. § 10

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 44/1964 sb. rozh.

Ak mala žalobkyňa v čase smrti svojho manžela nárok na vdovský dôchodok, má nárok na jednorázové odškodnenie aj keď nárok na tento dôchodok po uplynutí jedného roku zanikol.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu z 29. apríla 1964, [2 Cz 19/64](#)).

Žalobkyňa uplatnila proti žalovanému podniku z titulu náhrady škody, ktorá jej vznikla v súvislosti so smrteľným pracovným úrazom jej manžela, utrpým 5. júna 1959, okrem nároku na doplatok nákladov vynaložených na pomník, nárok na jednorázové úrazové odškodnenie podľa § 10 ods. 3 zák. č. 150/1961 Zb. v čiastke 3000 Kčs.

Okresný súd v Liptovskom Mikuláši vyhovel žalobe len pokiaľ ide o nárok na doplatok nákladov na pomník v čiastke 696,99 Kčs, zatiaľ čo žalobu v časti, ktorou bol uplatňovaný nárok na jednorázové odškodnenie zamietol. Toto svoje rozhodnutie odôvodnil okresný súd tým, že žalobkyni, ktorej bol vdovský dôchodok po uplynutí jedného roku od smrti jej manžela odňatý a ktorej krajský súd v spore konanom medzi tými istými účastníkmi priznal od 1. januára 1961 ako náhradu toho, čo jej smrťou jej manžela ušlo, mesačnú rentu vo výške 74 Kčs, nepatrí nárok na jednorázové odškodnenie podľa § 10 ods. 3 zák. č. 150/1961 Zb., nakoľko podmienky v zmysle zák. o sociálnom zabezpečení nespĺňuje.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozhodol o odvolaní žalobkyne proti zamietavej časti rozsudku súdu prvého stupňa tak, že rozsudok tento potvrdil. Zistil, že žalobkyni, ktorá podľa výsledkov konania v horeuvedenom spore bola v čase smrti svojho manžela svojou výživou na neho odkázaná, zanikol po uplynutí jedného roku, tj. od 5. júna 1960, nárok na vdovský dôchodok a súd v uvedenej veci priznal jej od 1. januára 1961 odškodnenie vo forme renty, zatiaľ čo za dobu od 6. júna 1960 do 31. decembra 1960 tento nárok jej nepriznal, nakoľko mala vlastný príjem z hospodárstva. Pokiaľ ide o jednorazové odškodnenie, došiel síce krajský súd k záveru, že je treba vychádzať zo stavu, ktorý by bol v čase smrti manžela žalobkyne so zreteľom na ustanovenie § 150 ods. 1 o. s. p., že je však potrebné skúmať, či v čase vynesenia rozhodnutia nárok založený okamžikom smrti priameho poškodeného ešte trvá alebo či priebehom času nezanikol. Nárok na jednorazové odškodnenie je viazaný na podmienku nároku na vdovský dôchodok, naproti tomu nárok na náhradu škody podľa § 10 ods. 4 zák. č. 150/1961 Zb. vychádza z celkom iného základu, totiž z náhrady všetkého toho, čo pozostalej vdove usmrtením jej manžela ušlo. Nemohlo by preto byť podľa názoru krajského súdu v súlade s účelom zákona, aby vedľa renty byl podnik povinný poskytovať jej ešte jednorazové odškodnenie, teda dve plnenia v podstate na ten istý účel. Došiel preto krajský súd k záveru, že žalobkyňa v čase rozhodovania už nárok na jednorazové odškodnenie nemala.

Najvyšší súd rozhodol na sťažnosť pre porušenie zákona podanú predsedom Najvyššieho súdu, že týmto svojím rozhodnutím porušil krajský súd zákon.

Odôvodnenie:

Podľa § 10 odst. 3 zák. č. 150/1961 Zb. je podnik povinný poskytnúť pozostalým, pokiaľ majú nárok na dôchodky pozostalých, ďalej jednorazové odškodnenie, a to vdove vo výške 3000 Kčs.

Toto jednorazové odškodnenie poskytuje sa teda vedľa priznaného dôchodku pozostalých, vymeraného i invalidného dôchodku pri pracovnom úraze, ktorý by patril nebohému podľa § 8 cit. zák. Jednorazové odškodnenie je teda zvláštnym odškodnením poskytovaným navyše nad rámec plného zaistenia, ktorého sa pozostalým dostáva dostatočným dôchodkovým zabezpečením z prostriedkov sociálneho zabezpečenia.

Pri posudzovaní podmienok nároku je potrebné vychádzať zo stavu, ktorý tu bol v čase smrti priameho poškodeného, od ktorého sa nárok pozostalých odvozuje. Ak tu bol na strane pozostalých nárok na dôchodok v čase smrti, nie je na prekážku nároku na jednorazové odškodnenie, ak tento nárok pozostali uplatnia až v čase, kedy nárok na dôchodok nemajú. Opačný záver by bol založený na nahodilej okolnosti, kedy bol nárok na jednorazové odškodnenie uplatnený, poťažne ako dlho konanie trvalo (porov. stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu 1 Cp 42/62, uver. pod č. 32/1963 Zb. rozh. a oznámení súdov ČSSR).

Ak tedy žalobkyňa v danom prípade v čase smrti svojho manžela mala nárok na dôchodok, ktorý jej bol priznaný ako pozostalej vdove, patrí jej nárok na jednorazové odškodnenie, aj keď tento dôchodok po uplynutí jedného roku stratila.

Vzhľadom na to, nie je možné pokladať za opodstatnené závery krajského súdu, poukazujúceho na ustanovenie § 150 ods. 1 o. s. p. a na to, že by nebolo v súlade s účelom zák. č. 150/1961 Zb., aby okrem renty priznanej podľa § 10 ods. 4 tohto zákona bolo jej poskytnuté aj jednorazové odškodnenie podľa § 10 ods. 3, teda plnenie v podstate na ten istý účel.

Ak potvrdil krajský súd v rozpore s tým, čo bolo horeuvedené, rozsudok súdu prvého stupňa v jeho zamietavej časti, porušil zákon v ustanovení § 93 o. s. p. 1) v spojení s ustanovením § 10 ods. 3 zák. č. 150/1961 Zb. V tom istom smere porušil zákon tiež okresný súd.

1) porovnaj § 132 zák. č. 99/1963 Zb.